

23 Σχεδιασμός και δημιουργία της βάσης ορολογίας «DFLTI Terminology Project»

**Χριστίνα Μας, Σταύρος Κοζομπόλης, Μηνάς Περγαντής, Ρουμπίνη Οικονομίδου,
Σωτήριος Λίβας, Ανδρέας Γιαννακουλόπουλος**

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το παρόν άρθρο περιγράφει μια πρωτοβουλία φοιτητών, φοιτητριών και αποφοίτων του Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας (ΤΞΓΜΔ) του Ιονίου Πανεπιστημίου, η οποία οδήγησε στην ανάπτυξη της ψηφιακής βάσης ορολογίας με τίτλο «DFLTI Terminology Project». Κύριος στόχος της βάσης είναι η περαιτέρω αξιοποίηση των ορολογικών προϊόντων που εκπονούν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες στο ΤΞΓΜΔ στο πλαίσιο των ειδικών μαθημάτων που διδάσκονται στο τμήμα μέσω της συστηματικής συγκέντρωσης και καταγραφής της ορολογίας των ειδικών κειμένων. Παράλληλα, βασική της επιδίωξη είναι να αποτελέσει έναν συνεργατικό χώρο όπου φοιτητές/ριες, επαγγελματίες μεταφραστές/ριες, καθώς και ειδικοί/ές διάφορων ειδικών επιστημονικών πεδίων θα μπορούν να προσθέτουν νέους όρους, καθώς και να ανταλλάσσουν απόψεις.

Η βάση φιλοξενείται στην ιστοσελίδα του Κέντρου Γλώσσας και Πολιτικής του ΤΞΓΜΔ και αναπτύχθηκε από τη Webteam του Ιονίου Πανεπιστημίου. Βρίσκεται ακόμα σε πιλοτικό στάδιο, ενώ η δομή της είναι απλή, έτσι ώστε να ενθαρρύνει τους χρήστες και τις χρήστριες να την χρησιμοποιούν, αλλά και να συμβάλλουν στον συνεχή εμπλουτισμό της.

Design and creation of the terminology database “DFLTI Terminology Project”

**Christina Masse, Stavros Kozobolis, Minas Pergantis, Roumpini Oikonomidou,
Sotirios Livas, Andreas Giannakouloupoulos**

ABSTRACT

This article describes an initiative by students and graduates of the Department of Foreign Languages, Translation and Interpreting (DFLTI) at the Ionian University, which led to the development of a digital terminology database entitled "DFLTI Terminology Project." The primary objective of the database is to further utilize the terminology products developed by students at the DFLTI during the specialized courses taught, through the systematic collection and recording of terminology from specialized texts. At the same time, a key objective is for the database to serve as a collaborative space where students, professional translators, and experts in various scientific fields can add new terms and exchange views.

The database is hosted on the website of the Center for Language and Politics of the DFLTI and was developed by the Webteam of the Ionian University. It is still in its pilot phase and its structure is simple, so as to encourage users to use it and contribute to its enrichment.

0 Εισαγωγή

Η διαχείριση της ορολογίας ενός ειδικού κειμένου αποτελεί αντικείμενο μελέτης και πολύ σημαντικό μέρος της εκπαίδευσης των μεταφραστών/ριών και των διερμηνέων παγκοσμίως. Η ορολογία, άλλωστε, ως το σύνολο των κατασημάνσεων που ανήκουν σε μια ειδική γλώσσα (Βαλεοντής & Κριμπάς, 2014, σ. 119) και ως η μελέτη, η συλλογή, η περιγραφή, η επεξεργασία και η παρουσίαση όρων, δηλαδή των λεκτικών μονάδων που ανήκουν σε εξειδικευμένους τομείς χρήσης μίας ή περισσότερων γλωσσών (Sager, 1990, σ. 2; Κεραμίδας, 2015, σ. 24) είναι ένα από τα χαρακτηριστικά που μελετάται σε ένα ειδικό κείμενο, καταλαμβάνοντας ένα ποσοστό 5-10% επί του συνολικού αριθμού των λέξεών του, αν και υπάρχουν κείμενα με πολύ υψηλότερα ποσοστά ορολογίας (Newmark, 1988, σ. 151; Μεντζελόπουλος, 2009, σ. 5; Κριμπάς, Λουπάκη, Πανταζάρα, & Τζιάφα, 2023, σ. 57 μεταξύ άλλων).

Είναι, λοιπόν, σαφές ότι τα μαθήματα ειδικής μετάφρασης των προγραμμάτων μεταφραστικών σπουδών δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στην αποδελτίωση της ορολογίας ενός ειδικού κειμένου, την αναζήτηση της έννοιας ενός όρου, την αναζήτηση ισοδύναμων όρων στη γλώσσα στόχο, την αντιμετώπιση προβλημάτων επίτευξης της ισοδυναμίας κ.ά. Πιο συγκεκριμένα, στα μαθήματα ειδικής μετάφρασης που διδάσκονται στο Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας (ΤΞΓΜΔ) του Ιονίου Πανεπιστημίου, οι φοιτητές/ριες συχνά καλούνται να δημιουργήσουν δίγλωσσα ή/και πολύγλωσσα γλωσσάρια όρων, στα οποία συγκεντρώνουν τους όρους που συναντούν στα ειδικά κείμενα στα οποία εργάζονται, με στόχο την καλύτερη δυνατή προετοιμασία τους σε αυτό το μέρος της ειδικής γλώσσας που μελετούν. Φυσικά, τα γλωσσάρια αυτά τους/τις βοηθούν να προετοιμαστούν καλύτερα και για τις τελικές εξετάσεις, ενώ αποτελούν και χρήσιμους γλωσσικούς πόρους που, αφού τροποποιηθούν κατάλληλα, μπορούν να ενταχθούν στα εργαλεία υποβοήθησης της μετάφρασης (CAT-tools) στα οποία εκπαιδεύονται στο ΤΞΓΜΔ (π.χ. Trados, Matecat κ.ά.).

Η παραπάνω εκπαίδευση των φοιτητών/ριών στην ορολογία και την ορογραφία, την «εγγραφή, την επεξεργασία και την παρουσίαση των ορολογικών δεδομένων και την παραγωγή γλωσσαριών, λεξικών, θησαυρών ή άλλων ορογραφικών έργων σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή» (Κριμπάς, Λουπάκη, Πανταζάρα, & Τζιάφα, 2023, σ. 103), καθώς και οι ατομικές και συλλογικές τους εργασίες μπορούν να αξιοποιηθούν περαιτέρω. Η ορογραφία, άλλωστε αφορά άμεσα τη μεταφραστική εργασία. Στο πλαίσιο αυτό, δημιουργήθηκε και αναπτύσσεται μέσα από το Κέντρο Γλώσσας και Πολιτικής του ΤΞΓΜΔ του Ιονίου

Πανεπιστημίου¹ σε συνεργασία με τη Webteam² του Ιονίου Πανεπιστημίου η βάση ορολογίας με τίτλο «DFLTI Terminology Project».

Στα κεφάλαια που ακολουθούν, επιχειρείται να συνοψιστεί το θεωρητικό πλαίσιο που αφορά τη δημιουργία της βάσης και να περιγραφούν οι στόχοι και τα επιμέρους χαρακτηριστικά της. Αξίζει, τέλος, να σημειωθεί ότι τη στιγμή που συντάσσεται το παρόν άρθρο (τον Ιούλιο του 2025), η βάση βρίσκεται στην πιλοτική φάση λειτουργίας της και αναμένεται να είναι διαθέσιμη στο κοινό εντός των επόμενων μηνών του 2025.

1 Θεωρητικό πλαίσιο

Ο διεπιστημονικός χαρακτήρας που παρουσιάζει η Ορολογία³ αποτελεί κοινό τόπο στην επιστημονική κοινότητα, καθώς, όπως πολύ εύστοχα τονίζουν οι Βαλεοντής και Μάντζαρη (2006, σ. 2), αποτελεί σημείο τομής ποικίλων γνωστικών πεδίων, αλλά και δανείζεται βασικά εργαλεία και έννοιες διάφορων επιστημών και τα προσαρμόζει κατάλληλα ώστε να καλύψει τις ιδιομορφίες του πεδίου της. Ένα από τα γνωστικά αυτά πεδία είναι και η Επιστήμη της Μετάφρασης. Οι εκπαιδευόμενοι/ες μεταφραστές/ριες και διερμηνείς εξετάζουν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους τόσο θεωρητικές όσο και πιο πρακτικές όψεις της ορολογίας. Άλλωστε, όπως εύστοχα τονίζει η Cabré (1998 στο Κριμπάς, Λουπάκη, Πανταζάρα, & Τζιάφα, 2023, σ. 101), ο ίδιος ο όρος «ορολογία» δηλώνει εξίσου το σύνολο των θεωρητικών αρχών που διέπουν τη μελέτη των όρων, το σύνολο των μεθόδων για τη συλλογή, την περιγραφή και την παρουσίαση των όρων και το σύνολο των όρων που ανήκουν σε ένα θεματικό πεδίο.

Στο παραπάνω πλαίσιο, υπάρχουν πολλοί τύποι ορολογικών προϊόντων, τα οποία δημιουργούνται για διαφορετικούς σκοπούς και παρουσιάζουν αρκετές ομοιότητες και διαφορές μεταξύ τους. Η ορογραφία με στόχο τη μετάφραση, ή μεταφρασεοστρεφής ορογραφία, δίνει στους/στις μεταφραστές/ριες μεταξύ άλλων τη δυνατότητα να οργανώνουν καλύτερα την εργασία τους, να είναι πιο αποδοτικοί/ές, να παράγουν καλύτερα αποτελέσματα και να βελτιώνουν συνεχώς την εμπειρογνωμοσύνη τους (Κριμπάς, Λουπάκη,

¹ Η ιστοσελίδα του Κέντρου Γλώσσας και Πολιτικής του ΤΞΓΜΔ είναι διαθέσιμη στον σύνδεσμο <https://dfkti.ionio.gr/clp/>.

² Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη Webteam του Ιονίου Πανεπιστημίου, μπορείτε να επισκεφτείτε αυτόν τον σύνδεσμο: <https://ionio.gr/gr/about/webteam/>.

³ Ο όρος «Ορολογία», όταν αφορά την επιστήμη που μελετά συστηματικά τους όρους γράφεται με κεφαλαίο «Ο» (βλ. Βαλεοντής & Κριμπάς, 2014, σ. 119; Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης, 2024, σ. 9).

Πανταζάρα, & Τζιάφα, 2023, σ. 110). Μάλιστα, καθότι μία ειδική γλώσσα δεν διαφέρει από τη γενική γλώσσα μόνο στο επίπεδο της ορολογίας, συχνά οι μεταφραστές/ριες αντιμετωπίζουν διλήμματα όχι μόνο στην αναζήτηση και την εύρεση της απόδοσης ενός όρου, αλλά και στη φρασεολογία που χρησιμοποιείται στην ειδική γλώσσα. Έτσι, όπως τονίζουν οι Κριμπάς και συν. (ο.π.), η μεταφρασεοστρεφής ορογραφία ασχολείται όχι μόνο με το ορολόγιο ενός ειδικού θεματικού, αλλά και με το φρασεολόγιο.

Από τα παραπάνω, γίνεται σαφές ότι οι ορογράφοι καλούνται να λάβουν σημαντικές αποφάσεις κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού ενός ορολογικού προϊόντος, καθώς και να επιλέξουν τον τύπο του. Οι Κριμπάς κ.ά. (2023, σσ. 119-123) συνοψίζουν τις κατηγορίες των ορολογικών προϊόντων με βάση το είδος της πληροφορίας που προσφέρουν σε ονοματολογία, γλωσσάρια όρων, λεξιλόγια, ορολογικά λεξικά, βάσεις ορολογικών δεδομένων, θησαυρούς όρων και ψηφιακούς ορολογικούς πόρους (ελεγχόμενα λεξιλόγια, ταξινομίες και οντολογίες).

2 Συνοπτική παρουσίαση της βάσης

Στο παρόν κεφάλαιο επιχειρείται η σύντομη παρουσίαση των κύριων χαρακτηριστικών της βάσης ορολογίας και της ορογραφικής εργασίας. Με βάση τους στόχους που καλείται να επιτύχει, οι οποίοι περιγράφονται παρακάτω, η ομάδα έργου κατέληξε στη δημιουργία μίας βάσης ορολογικών δεδομένων. Σύμφωνα με τους Κριμπά κ.ά. (2023, σ. 121), μία βάση ορολογικών δεδομένων περιέχει συνήθως όλα ή πολλά από τα παρακάτω: (α) ορισμό μίας έννοιας, (β) παραδείγματα χρήσης ενός όρου, (γ) σύνδεση του όρου με άλλους, (δ) σύνδεση με υπερώνυμα ή υπώνυμα, (ε) σύνδεση με την απόδοση στην ξένη γλώσσα, (στ) σύνδεση με τους τομείς και υποτομείς του γνωστικού αντικείμενου του όρου και (ζ) πιθανή εικονογράφηση. Η βάση που δημιουργήθηκε από την ομάδα έργου διαθέτει αρκετά από τα παραπάνω χαρακτηριστικά, τα οποία περιγράφονται στα υποκεφάλαια που ακολουθούν.

2.1 Δημιουργοί, στόχοι και κοινό στόχος

Όπως αναφέρθηκε και στην εισαγωγή, εμπνευστές/ριες της βάσης είναι φοιτητές/ριες και απόφοιτοι/ες⁴ του ΤΞΓΜΔ που εντόπισαν την ανάγκη να αξιοποιήσουν περαιτέρω τα αποτελέσματα της ορογραφικής τους εργασίας κατά τη διάρκεια των σπουδών τους. Μαζί, λοιπόν, με καθηγητές/ριες και διδάσκοντες/ουσες στο ΤΞΓΜΔ, αλλά και μέλη της Webteam

⁴ Στο σημείο αυτό θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τους/τις πρωτεργάτες/ριες της βάσης και απόφοιτους/ες του ΤΞΓΜΔ, οι οποίοι/ες συνέβαλαν στην έως τώρα διαμόρφωσή της. Πρόκειται για την Κωνσταντίνα Αγαπητού, τη Χριστιάννα Μποτσάκη, τον Κωνσταντίνο Γκούμα, τη Χαρά Γαλαζίου, την Αλεξάνδρα Παγιατή και την Αναστασία Τορονίδου.

του Ιονίου Πανεπιστημίου σχημάτισαν μία ομάδα εργασίας και σχεδίασαν το «DFLTI Terminology Project» με γνώμονα να αποτελέσει πρωτίστως μία βάση ορολογίας από τους/τις φοιτητές/ριες για τους/τις φοιτητές/ριες, καθώς και να εμπλουτίσει την εκπαιδευτική διαδικασία τόσο σε προπτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο. Βασικό μέλημα της ομάδας είναι η δημιουργία μίας κατά το δυνατόν απλής και εύχρηστης βάσης για δύο σημαντικούς λόγους. Καταρχάς, για να εμπλουτίζεται συνεχώς με νέα ορολογικά δεδομένα και δεύτερον για να ενθαρρύνει φοιτητές/ριες, απόφοιτους/ες, αλλά και επαγγελματίες μεταφραστές/ριες και διερμηνείς να συμβάλλουν εθελοντικά στον εμπλουτισμό της λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες τους. Έτσι, το «DFLTI Terminology Project» απευθύνεται πρωτίστως στους φοιτητές και τις φοιτήτριες μετάφρασης και διερμηνείας, αλλά το κοινό στόχος μπορεί να διευρυνθεί και να συμπεριλάβει τόσο επαγγελματίες μεταφραστές/ριες, όσο και ειδικούς/ές σε εξειδικευμένους τομείς (π.χ. νομικούς, οικονομολόγους, ιατρούς), που μπορούν να το χρησιμοποιήσουν, αλλά και να το εμπλουτίσουν με τα σχόλιά τους.

2.2 Γλωσσική και θεματική κάλυψη

Η βάση ορολογίας περιλαμβάνει στην πρώτη, πιλοτική φάση της όρους στα ελληνικά και τα αγγλικά. Υπάρχει, όμως, πρόβλεψη να εμπλουτιστεί αρχικά με όρους και στις άλλες δύο κύριες γλώσσες εργασίας του ΤΞΓΜΔ (γερμανικά και γαλλικά), αλλά και σε άλλες γλώσσες (π.χ. ισπανικά, ιταλικά).

Όσον αφορά τη θεματική κάλυψη, η βάση ορολογίας είναι πολυθεματική, καθώς περιλαμβάνει ορολογικά δεδομένα από διάφορα ειδικά θεματικά πεδία, τα οποία διδάσκονται στο ΤΞΓΜΔ του Ιονίου Πανεπιστημίου. Πιο συγκεκριμένα, η βάση ορολογίας στοχεύει στην ορολογία των επιστημών της οικονομίας, της νομικής επιστήμης, αλλά και σε τομείς των θετικών επιστημών.

2.3 Συγκέντρωση ορολογικών δεδομένων, εισαγωγή στη βάση και αξιολόγηση

Στην πρώτη φάση της δημιουργίας της, η βάση ορολογίας τροφοδοτείται με ορολογικά δεδομένα που περιλαμβάνονται στα ειδικά κείμενα που έχουν διδαχθεί κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας των ειδικών μεταφράσεων στο ΤΞΓΜΔ. Πιο συγκεκριμένα, οι φοιτητές/ριες και απόφοιτοι/ες που συμμετέχουν στην ομάδα έργου καταχωρίζουν τους όρους που έχουν καταγράψει στο ειδικά σχεδιασμένο πρότυπο φύλλο εργασίας, το οποίο περιλαμβάνει λίγα πεδία (βλ. παρακάτω), και είναι προσβάσιμο μόνο από τα μέλη της ομάδας έργου μέσω της πλατφόρμας Google Sheets, έτσι ώστε η σύνταξη και η διόρθωση των ορολογικών δεδομένων να μπορεί να γίνεται από κοινού από όλα τα μέλη της.

Σε επόμενη φάση της βάσης, όσοι/ες απόφοιτοι/ες και επαγγελματίες επιθυμούν να

συμβάλλουν στον εμπλουτισμό της, θα μπορούν να κάνουν λήψη του πρότυπου φύλλου εργασίας, το οποίο θα είναι διαθέσιμο για λήψη και επεξεργασία εκτός σύνδεσης στην ιστοσελίδα του Κέντρου Γλώσσας και Πολιτικής του Ιονίου Πανεπιστημίου και να το συμπληρώνουν με προτεινόμενους όρους για ενσωμάτωση στη βάση. Το συμπληρωμένο αρχείο θα υποβάλλεται στην πλατφόρμα ή θα αποστέλλεται ηλεκτρονικά στα μέλη της ομάδας έργου για έλεγχο. Μετά τον έλεγχο, οι νέοι όροι θα καταχωρίζονται από τα μέλη της ομάδας έργου στη βάση.

Τα επιμέρους πεδία τα οποία περιλαμβάνει το φύλλο εργασίας είναι τα εξής:

2.3.1 τον όρο στη γλώσσα πηγή

Στο πεδίο αυτό καταχωρίζεται ένας όρος στη γλώσσα πηγή. Σε περιπτώσεις που ο όρος έχει περισσότερες από μία αποδόσεις, όπως για παράδειγμα σε περιπτώσεις που ανήκει σε περισσότερα από ένα θεματικά πεδία και έχει διαφορετική απόδοση στη γλώσσα στόχο, τότε ο όρος θα πρέπει να εγγράφεται εκ νέου σε επόμενη γραμμή προκειμένου να αποφεύγεται οποιαδήποτε σύγχυση. Χαρακτηριστικό παράδειγμα από τη βάση αποτελεί ο σύμπλοκος πολυλεκτικός όρος «civil law» της αγγλικής νομικής γλώσσας, ο οποίος ανάλογα με το συγκείμενο μπορεί στα ελληνικά να αποδοθεί τόσο ως «ηπειρωτικό δίκαιο» όταν αφορά ολόκληρο το νομικό σύστημα, όσο και ως «αστικό δίκαιο» όταν αφορά την επιμέρους κατηγορία του ιδιωτικού δικαίου.

2.3.2 τον όρο στη/στις γλώσσα/ες-στόχο

Στο πεδίο αυτό καταχωρίζεται ένας όρος στη γλώσσα-στόχο. Σε περιπτώσεις που ο όρος έχει περισσότερες από μία αποδόσεις, τότε ισχύει ό,τι ισχύει και στην πρώτη περίπτωση (2.3.1).

2.3.3 τον γλωσσικό προσδιορισμό

Το σημείο αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό, καθώς στοχεύει στη βελτίωση της βάσης στο μέλλον με την προσθήκη και άλλων γλωσσών. Καθώς υπάρχει πρόβλεψη η βάση να γίνει διαθέσιμη μελλοντικά τουλάχιστον και στις άλλες δύο γλώσσες εργασίας του ΤΞΓΜΔ, δηλαδή τα γερμανικά και τα γαλλικά, προστέθηκε το συγκεκριμένο πεδίο για να μπορούν να εισαχθούν δεδομένα και σε άλλες γλώσσες.

2.3.4 την πηγή τεκμηρίωσης της απόδοσης του όρου

Οι χρήστες/ριες θα έχουν τη δυνατότητα να ανατρέχουν στην πηγή τεκμηρίωσης προκειμένου να διαβάσουν περισσότερες λεπτομέρειες για τον υπό εξέταση όρο, όπως για παράδειγμα τον ορισμό του, το συγκείμενό του κ.ά. Η πηγή τεκμηρίωσης μπορεί να αφορά έντυπη πηγή, ηλεκτρονική πηγή, ή συνδυασμό αυτών. Στην περίπτωση της έντυπης πηγής,

η καταχώριση της αναφοράς θα γίνεται βάσει του προτύπου APA (7^η έκδοση), ενώ στην περίπτωση της ηλεκτρονικής πηγής προτείνεται η καταχώριση του υπερσυνδέσμου στον οποίο βρίσκεται η απόδοση του όρου και η ημερομηνία καταχώρισής του σε παρένθεση.

2.3.5 σχόλια

Το πεδίο αυτό είναι το μοναδικό προαιρετικό πεδίο της βάσης. Εδώ, οι χρήστες/ριες θα μπορούν να βλέπουν οποιαδήποτε επιπλέον πληροφορία έχει καταχωριστεί για τον όρο. Τέτοιου είδους πληροφορίες μπορεί να είναι για παράδειγμα ο ορισμός ενός όρου, έτσι ώστε να είναι ξεκάθαρη η διαφοροποίησή του από άλλους. Άλλωστε, ο ίδιος ο ορισμός του ορισμού, όπως είναι διεθνώς τυποποιημένος είναι η «παράσταση μίας έννοιας μέσω μίας περιγραφικής δήλωσης που εξυπηρετεί τη διαφοροποίησή της από συναφείς (=σχετιζόμενες) έννοιες» (Βαλεοντής, 2011, σ. 197; ISO 1087:2019).

2.3.6 Το/τα θεματικό/ά πεδίο/α στο/στα οποίο/α εντάσσεται ο όρος

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά τα θεματικά πεδία, η ομάδα εργασίας επέλεξε η πρώτη, πιλοτική φάση της βάσης ορολογίας να περιλαμβάνει τα ευρύτερα πεδία τα οποία διδάσκονται στα μαθήματα ειδικών μεταφράσεων του ΤΞΓΜΔ κατά το τρίτο και τέταρτο έτος σπουδών (νομική, οικονομική, πολιτική και τεχνική μετάφραση). Σε επόμενο στάδιο, θα γίνει περαιτέρω διαχωρισμός των όρων σε επιμέρους θεματικά πεδία. Για παράδειγμα, στην περίπτωση της νομικής ορολογίας, θα μπορούσαν να συγκεντρωθούν οι όροι που αφορούν διάφορα υποπεδία της νομικής επιστήμης (π.χ. ποινικό, αστικό, διοικητικό δίκαιο κτλ.).

2.4 Δομή και οργάνωση βάσης

Η βασική πληροφοριακή δομή που υλοποιεί η σχεσιακή βάση δεδομένων του φύλλου εργασίας έχει ως κεντρική της οντότητα τον όρο ως λεκτική μονάδα. Κάθε εγγραφή της οντότητας περιλαμβάνει τον ίδιο τον όρο, τη γλώσσα από την οποία προέρχεται και το θεματικό πεδίο στο οποίο εντάσσεται. Ένας όρος καταγράφεται με τη μορφή αλφαριθμητικού δεδομένου, ενώ η γλώσσα και το θεματικό πεδίο με τη μορφή ξένων κλειδιών προς αντίστοιχους πίνακες οντοτήτων που καταγράφουν τις διαθέσιμες γλώσσες και θεματικά πεδία. Η σχέση του όρου τόσο με τη γλώσσα όσο και με το πεδίο έχει πολλαπλότητα 1 προς n , δηλαδή κάθε καταγεγραμμένος όρος συσχετίζεται με μία γλώσσα και ένα θεματικό πεδίο.

Η σημαντικότερη σχέση της πληροφοριακής δομής όμως αφορά τον συσχετισμό όρων διαφορετικών γλωσσών μεταξύ τους και χρησιμοποιείται για να δημιουργήσει την αντιστοιχία που αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο της λειτουργικότητας του συστήματος. Η πολλαπλότητα αυτής της σχέσης είναι n προς n , δηλαδή κάθε όρος μπορεί να σχετίζεται με πάνω από έναν

αντίστοιχο σε άλλες γλώσσες. Για να καταγραφεί αυτό στην πληροφοριακή δομή χρησιμοποιείται ένας πίνακας συσχέτισης, ο οποίος αποθηκεύει πέρα από την αντιστοιχία και πληροφορίες για αυτή, όπως από ποια βιβλιογραφική πηγή προκύπτει και τυχόν σχόλια που την αφορούν. Η καταγραφή των όρων και των μεταξύ τους συσχετισμών με αυτόν τον τρόπο στο σύστημα σχεσιακής βάσης δεδομένων δίνει τη δυνατότητα εύκολης και γρήγορης αναζήτησης των όρων και των ισοδυνάμων τους σε μία ή και περισσότερες γλώσσες με τρόπο απλό και εύχρηστο μέσω μίας διεπαφής χρήσης.

Η παραπάνω υλοποίηση βασίζεται στη στοίβα λογισμικού LAMP που στη συγκεκριμένη περίπτωση περιλαμβάνει το λειτουργικό σύστημα Linux και συγκεκριμένα τη διανομή Debian, τον λογισμικό εξυπηρετητή ιστού Apache, το σύστημα σχεσιακών βάσεων δεδομένων MariaDB που χρησιμοποιεί τη γλώσσα ερωτημάτων SQL, και τη γλώσσα σεναρίου στην πλευρά του εξυπηρετητή PHP. Η διεπαφή χρήστη υλοποιείται με τις βασικές τεχνολογίες του παγκόσμιου ιστού, δηλαδή τη γλώσσα σήμανσης HTML, τα φύλλα μορφοποίησης CSS και τη γλώσσα σεναρίου στην πλευρά του πελάτη JavaScript. Η χρήση των παραπάνω δημοφιλών τεχνολογιών εξασφαλίζει τόσο τη συμβατότητα και την αποδοτικότητα του συστήματος, όσο και τη βιωσιμότητά του σε βάθος χρόνου.

2.5 Έμφαση στην εμπειρία χρήσης (User Experience – UX)

Πρωταρχικό μέλημα της ομάδας εργασίας είναι το περιβάλλον αναζήτησης να είναι απλό στη χρήση. Έτσι, έχει αποφασιστεί το «DFLTI Terminology Project» να περιλαμβάνει μία σελίδα σε εμφανές σημείο στην ιστοσελίδα του Κέντρου Γλώσσας και Πολιτικής του Ιονίου Πανεπιστημίου, η οποία με τη σειρά της θα χωρίζεται σε τρεις υποσέλιδες. Η πρώτη θα περιλαμβάνει τις πληροφορίες της βάσης, τους στόχους της, τα μέλη που συνέβαλαν στη δημιουργία της κ.ά., ενώ η δεύτερη περιλαμβάνει τη μηχανή αναζήτησης ορολογίας, όπου υπάρχει το πεδίο για την αναζήτηση ενός όρου, καθώς και εκείνο για την αποστολή σχολίων. Τέλος, η τρίτη υποσελίδα περιλαμβάνει μία φόρμα για αποστολή σχολίων από τους/τις χρήστες/ριες προς την ομάδα εργασίας, στην οποία θα μπορούν να υποβάλλουν οποιοδήποτε σχόλιο ή άποψη για τη βάση ή για κάποιον όρο (βλ. επόμενο σημείο), καθώς και ένα πεδίο στο οποίο οι ίδιοι/ες οι χρήστες/ριες θα μπορούν να υποβάλλουν το φύλλο εργασίας στο οποίο θα έχουν συμπληρώσει τους όρους που θα ήθελαν να ενταχθούν στη βάση ώστε να την εμπλουτίσουν. Οι χρήστες/ριες της βάσης αφορούν κυρίως τη δεύτερη κατηγορία χρηστών/ριών που προτείνει η Cabré (1999, σ. 12), δηλαδή τους ενδιάμεσους χρήστες/ριες, οι οποίοι/ες περιλαμβάνουν επαγγελματίες των γλωσσών, όπως μεταφραστές/ριες και διερμηνείς και όχι τόσο τους/τις άμεσους χρήστες/ριες, οι οποίοι/ες είναι ειδικοί/ές σε μία θεματική περιοχή (Cabré, 1999, σ. 11).

2.6 Ανατροφοδότηση από τους χρήστες (user feedback)

Η ανατροφοδότηση από τους/τις χρήστες/ριες αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά στοιχεία για την επιτυχία της βάσης. Για τον λόγο αυτό, θα υπάρχει ένα διακριτό πεδίο, όπου οι χρήστες/ριες θα έχουν τη δυνατότητα να υποβάλλουν σχόλια προς την ομάδα έργου σε περίπτωση που εντοπίσουν λάθη ή ελλείψεις σε κάποιον όρο. Τα σχόλια αυτά θα αποστέλλονται στην ομάδα έργου για έλεγχο είτε μέσω της φόρμας επικοινωνίας που είναι ενσωματωμένη στην πλατφόρμα, είτε μέσω email με στόχο τη συνεχή βελτίωση και τον εμπλουτισμό της βάσης.

3 Συμπεράσματα και προτάσεις για μελλοντική δράση

Η παρούσα εργασία αποτελεί μία σύντομη παρουσίαση της βάσης ορολογίας «DFLTI Terminology Project», η οποία αποτελεί μία προσπάθεια για την αλληλεπίδραση των φοιτητών/ριών του ΤΞΓΜΔ, των αποφοίτων, των καθηγητών/ριών, καθώς και των επαγγελματιών διάφορων εξειδικευμένων τομέων με την επιστήμη της Ορολογίας. Στόχος της ομάδας εργασίας, όπως αναλύεται παραπάνω, είναι ο συνεχής εμπλουτισμός της βάσης με νέους όρους. Το φύλλο εργασίας θα τροφοδοτείται συνεχώς με νέες καταχωρίσεις, οι οποίες θα προτείνονται από φοιτητές/ριες επόμενων ακαδημαϊκών ετών που ενδέχεται να θελήσουν να συμμετάσχουν στο έργο, αλλά και επαγγελματίες μεταφραστές/ριες, ενώ όσον αφορά την αξιολόγηση των όρων, αυτή θα γίνεται από τους/τις καθηγητές/ριες και τους/τις διδάσκοντες/ουσες στο ΤΞΓΜΔ, αλλά και από επαγγελματίες μεταφραστές/ριες και ειδικούς/ές επιστήμονες με την αποστολή σχολίων.

Ένας ακόμα σημαντικός στόχος της βάσης είναι η συνεχής της βελτίωση με νέα χαρακτηριστικά. Για παράδειγμα, μία σκέψη της ομάδας έργου είναι σε επόμενο στάδιο να σχεδιάσει και να συγκροτήσει ειδικά σώματα κειμένων, τόσο παράλληλα όσο και συγκρίσιμα, για κάθε επιμέρους θεματικό πεδίο, έτσι ώστε οι χρήστες/ριες ενός όρου να έχουν τη δυνατότητα να τον εντοπίζουν και να τον μελετούν μέσα από αυθεντικά παραδείγματα χρήσης του. Με τον τρόπο αυτό, η βάση ορολογίας μπορεί στο μέλλον να χρησιμοποιηθεί για τη μελέτη και άλλων χαρακτηριστικών μίας ειδικής γλώσσας, όπως η φρασεολογία κτλ. Μία ακόμα ενέργεια για τη βελτίωση της βάσης στο μέλλον είναι η δημιουργία ενός μητρώου με όλους/ες τους φοιτητές/ριες, τους/τις απόφοιτους/ες και τους/ τις επαγγελματίες που έχουν συμβάλει στην ανάπτυξή της και ενός φόρουμ όπου θα μπορούν να ανταλλάσσουν απόψεις και γνώσεις.

Βιβλιογραφία

Cabré, T. (1999). *Terminology: Theory, methods and applications*. John Benjamins Publishing Company.

- International Organization for Standardization. (2019). Terminology work and terminology science – Vocabulary (ISO 1087:2019). ISO.
- Newmark, P. (1988). *A textbook of translation*. Prentice Hall.
- Sager, J. (1990). *A practical course in terminology processing*. John Benjamins Publishing Company.
- Βαλεοντής, Κ. (2011). Οι πρωταγωνιστές της γνώσης. *Ιατρική*, 100, 194-205.
- Βαλεοντής, Κ., & Κριμπάς, Π. (2014). *Νομική Γλώσσα, Νομική Ορολογία, Θεωρία και Πράξη*. Νομική Βιβλιοθήκη.
- Βαλεοντής, Κ., & Μάντζαρη, Ε. (2006). Η γλωσσική διάσταση της Ορολογίας: Αρχές και μέθοδοι σχηματισμού των όρων. *1^ο Διεθνές Συνέδριο μετάφρασης και διερμηνείας*.
- Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης. (2024). *ΣΕΠ ΕΛΟΤ 561:2024 – Ορολογική εργασία και επιστήμη της ορολογίας – Λεξιλόγιο*.
<https://elot.gr/wp-content/uploads/2024/11/%CE%A3%CE%95%CE%A0-%CE%95%CE%9B%CE%9F%CE%A4-561.pdf>
- Κεραμίδας, Σ. (2015). *Ζητήματα Ορολογίας στην Τεχνική Μετάφραση*. Διαύλος.
- Κριμπάς, Π., Λουπάκη, Ε., Πανταζάρα, Μ., & Τζιάφα, Ε. (2023). *Ζητήματα ορολογίας στη σύγχρονη μεταφραστική πρακτική: Διεπιστημονικές προσεγγίσεις*. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/8639>
- Μεντζελόπουλος, Θ. (2009). Ορολογία και Μετάφραση—Οι μεταφραστικές πρακτικές και η αντιμετώπιση της αγγλικής γλώσσας ως ορολογικής lingua franca στις Οικονομικές επιστήμες. *ΕΛΕΤΟ – 7ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»*. https://www.eleto.gr/download/Conferences/7th%20Conference/7th_33-06-MentzelopoulosThanos_Paper_V04.pdf

Χριστίνα Μας

Μεταφράστρια, απόφοιτη του
ΤΞΓΜΔ του Ιονίου Παν/μίου
Ηλ-ταχ.:
christineemasse@gmail.com

Ρουμπίνη Οικονομίδου

Ερευνήτρια σε θέματα Πολιτικής
Επικοινωνίας και Διαδικτύου,
inArts, ΤΗΧΕΙ, Ιόνιο
Πανεπιστήμιο
Ηλ-ταχ.: r.oikonomidou@ionio.gr

Σταύρος Κοζομπόλης

Ακαδημαϊκός Υπότροφος,
ΤΞΓΜΔ, Ιόνιο Πανεπιστήμιο
Ηλ-ταχ.: kozopolis@ionio.gr

Σωτήριος Λίβας

Καθηγητής, ΤΞΓΜΔ, Ιόνιο
Πανεπιστήμιο, Διευθυντής του
Κέντρου Γλώσσας και Πολιτικής,
Ιόνιο Πανεπιστήμιο
Ηλ-ταχ.: sotlivas@ionio.gr

Μηνάς Περγαντής

Μεταδιδακτορικός ερευνητής,
ΤΗΧΕΙ, Ιόνιο Πανεπιστήμιο
Ηλ-ταχ.: mperg@ionio.gr

Ανδρέας

Γιαννακουλόπουλος

Καθηγητής, ΤΗΧΕΙ, Ιόνιο
Πανεπιστήμιο
Ηλ-ταχ.: agiannak@ionio.gr